

ב"ה, גליון ח' אייר תשל"ח וועד העולמי ללימוד תורה לשמה ובזכות זה נזכה להגאולה שלימה בקרוב בב"א מערת אליהו, חיפה, ארץ ישראל

תוספות יום טוב אבות פרק ג משנה ט

(ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו וכו' - כתב הר"ב שמקדים במחשבתו יראת חטאו לחכמתו וכו'. ובהכי מיתרץ דלא פליג אדהלל שאמר בפ' דלעיל משנה ה' אין בור ירא חטא. דהכא במחשבה קאמר ולא בפועל. שאין בור יודע איזהו חטא שיירא ממנו אבל במחשבה יכול לחשוב ולירא מכל דבר שיהיה חטא. ועיין לקמן משנה י"ז [ד"ה אם אין חכמה]. ובמד"ש מדייק רישא לסיפא דמדיוקא דרישא משמע שאם באו כאחת אין חכמתו מתקיימת. ומדיוקא דסיפא משמע דאם באו כאחת מתקיימת. ותירץ דהא אמרינן [נדה ט"ז:] שגוזרין עליו אם יהיה חכם או טפש. והשתא לא אמר כל שיראת חטאו וכו' אלא לבטל הגזירה ההיא. ואם יראת חטאו קודמת אפי' הגזירה שיהיה טפש מקיימין בידו חכמתו. כדאמרי' [במס' מגילה] [דף ו' ע"ב] לאוקמי גרסא סיעתא דשמיא ואם חכמתו קודם וכו' הואיל ולא למד ע"מ לעשות. הנה אע"פ שהגזירה שיהיה חכם מטפשין אותו ואין חכמתו מתקיימת על העון אשר חטא שלא למד תורה לשמה דהיינו לשמור ולעשות [ותוכל להתקיים הגזירה בשאר עניניו שיהא חכם ולא בלמוד התורה כ"כ בבבא השנייה] ואם באו שניהם כאחד מניחים אותו כפי טבעו כפי הגזירה שאם היא שיהיה חכם מתקיימת. ואם שיהיה טפש אינה מתקיימת. ע"כ.

וכתב עוד דאית דגרסי כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. וכל שאין יראת חטאו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת ובדבור כל שחכמתו וכו' דוחה גרסא זו:

שיראת חטאו - כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ולהכי קאמר שיראת חטאו. שירא מן החטא שהוא מוכן שיחטא ולא קשיא דה"ל למימר כל שיראתו מהחטא קודמת וכו'. דרך חיים. ועיין בר"פ דלקמן [בד"ה] הכובש את יצרו:

כל שמעשיו מרובין מחכמתו - כתב הר"ב הכא מיירי שזריז במצות עשה. וא"ת קודמין מיבעי ליה כמו ביראת חטאו. ובמד"ש כתב בשם רבינו יונה דקשה איך אפשר שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו שמה שאינו יודע איך יעשה אלא במה

שמקבל על עצמו לעשות כל הדברים אשר יגידו לו החכמים ולא יסור ימין ושמאל. הרי זה מעשיו מרובין מחכמתו. כי מעתה מעלה עליו כאילו קיים כל התורה כולה. כיון שבדעתו לקיים מה שיאמר לו החכם. וכן מפורש באבות דר' נתן [פכ"ב] דתנן התם כל שמעשיו מרובים מחכמתו שנאמר נעשה ונשמע שהקדימו נעשה לנשמע וקבלו שכר כאילו עשו הכל קודם ששמעו וכל שחכמתו מרובה ממעשיו שלא יאמר אשנה הלכה ואקיימנה. ע"כ. והשתא מתורץ שפיר דמרובין היינו קודמין כענין נעשה ונשמע והא דלא נקיט קודמין. לפי שא"א שיקדמו המעשים בעצמם. שהרי אינו יודעם אלא הקבלה שיקבל עליו לעשות היא שתקדם. וכשמקבל הרי מקבל הכל יותר ממה שילמד לעולם. ולפיכך תנן מרובין שכיון להשמיענו זאת שהקדימה היא הקבלה. והקבלה היא במרובה מהחכמה ובהכי נמי אין מקום לשואלים שנמצאו חכמים הרבה באומות שחכמתם מרובה ממעשיהם וחכמתם מתקיימת כמו שנזכרה השאלה בדרך חיים. ותירץ

דמשנתינו בסתם בני אדם וכו'. ועוד תירץ דהכא בחכמת התורה בלבד וכו'. ולדידן מעיקרא אינה שאלה דכיון שהמרובים הוא בקבלה. אפשר שחכמיהם קיימו וקבלו עליהם להתנהג ע"פ החכמה ההיא שילמדוה. ולפיכך חכמתם מתקיימת בהם:

וכל שחכמתו וכו' - יש מחליפים וגורסים כל שאין מעשיו וכו'. ואין צורך לאותו התירוץ שתירצנו גבי כל שיראת חטאו וכו' דשייך נמי הכא. וקל להבינו. מד"ש:

ליקוט גדול המקיף כל עניני לימוד תורה לשמה וגודל תועלתה, דברי התעוררות בוערים כלפיד אש - לאדמורי"ם, רבנים, דיינים, ראשי ישיבות, מגידים, דרשנים, נשיאי מוסדות, מנהלים, מלמדים, ולכל יהודי ויהודי - חובתן ואחריותן כלפי הציבור וכלל ישראל ואלפי אלפים ורבבות רבבות זכיות שביכלתן לרכוש בקלות מידי יום ביומו. מלוקט מש"ס בבלי וירושלמי, תו"כ, ספרי ספרא, מדרשים, ילקוט וזוה"ק, ראשונים ואחרונים, רמב"ם, שו"ע ופוסקים, וספרי שו"ת, מפרשי התורה, ספרי יראים ומוסר חסידות.

(המשך אי"ה בגליון הבא)